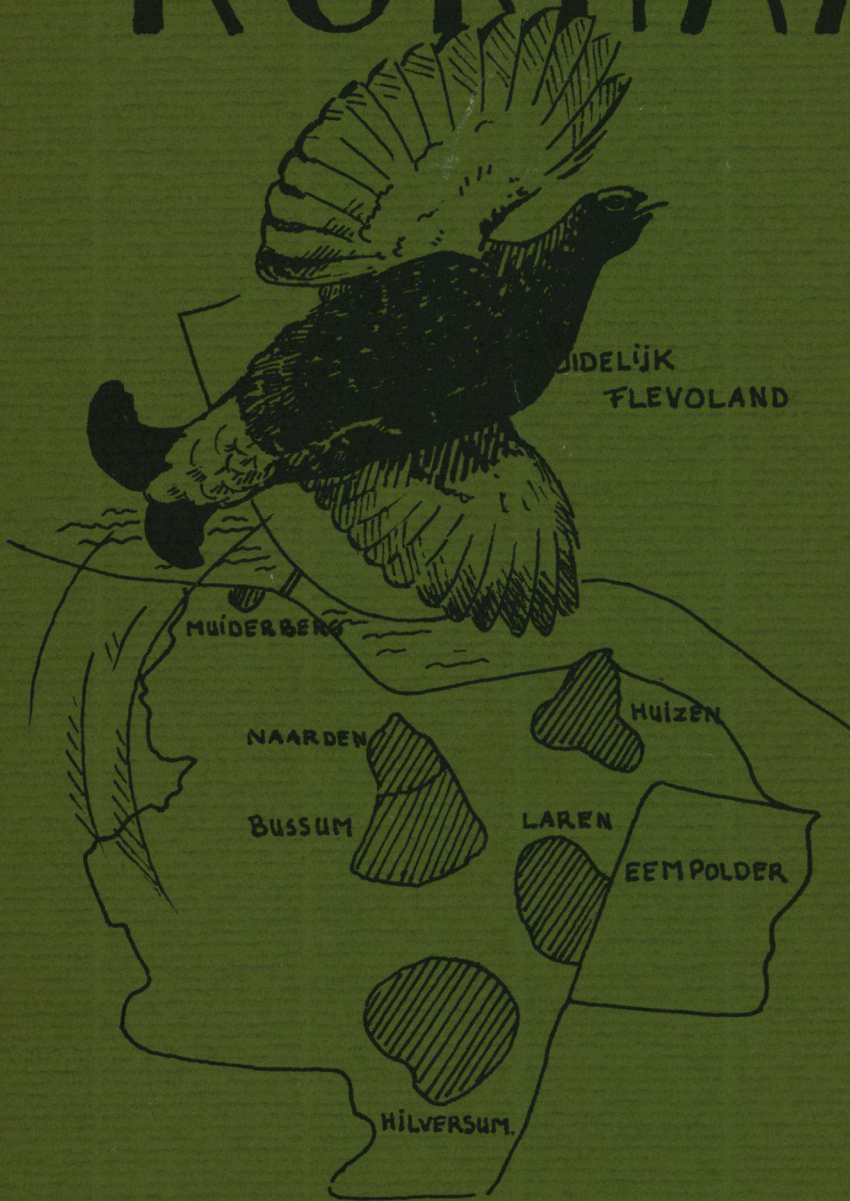

DE KORHAAN

VOGELWERK GROEP

HET GOOI EN OMSTREKEN

jaargang 12, no. 6

november - december 1978

R E D A K T I O N E E L

NAARDERMEER IN GEVAAR!!

Zoals u allen bekend is, heeft het Ministerie van Verkeer en Waterstaat voor de Almere-spoorlijn het tracé A gekozen. Na de verbreding van Rijksweg Al en het steeds drukker wordende verkeer naar de Hollandse brug bij Muiderberg, is dit wederom een ernstige bedreiging voor het Naardermeer. Wanneer er blijkbaar niet te ontkomen is aan de aanleg van deze spoorlijn, dan moet toch beslist het tracé gekozen worden, dat door natuur- en milieubeschermers als het minst schadelijk voor dit gebied is bestempeld.

De werkgroep Almere van Progressief Naarden voert actie tegen de aanleg van tracé A en heeft inmiddels, zoals zij ons mededeelde, 1200 handtekeningen ter ondersteuning ontvangen. Deze zullen op 16 december aan B & W van Naarden worden overhandigd.

Voorafgaande hieraan wordt een DEMONSTRATIEVE FIETSTOCHT ROND HET NAARDERMEER georganiseerd. Het vertrek vindt plaats om 11.00 uur vanaf de Torenflat op het kruispunt Rijksweg-Graaf Willem den Oudenlaan, Naarden.

De aankomst voor het Raadhuis, Marktstraat, Naardenvesting is om ca. 12.15 uur.

In deze Korhaan treft u een affiche aan over de demonstratieve fietstocht en wij verzoeken u allen deze goed zichtbaar op te willen hangen.

Zojuist is ons ledental de 300 gepasseerd. Om dit te vieren fietsen wij allen Zaterdag 16 december rond het Naardermeer!!

W.E. Cohen

ZONDAG, 4 februari

EINDEGOOI EN OMGEVING - ochtendexcursie

Bosgebied, overgaand in wei- en bouwland, waar het fijn wandelen is en waar u een verscheidenheid aan vogels kunt zien en horen. Leiding heeft E.P. Klomp.

Vertrek om 09.00 uur vanaf het vliegveld H'sum (Noodweg Loosdr.)

ZATERDAG, 10 of 24 februari (juiste datum thans nog niet bekend)

GANZENEXCURSIE BIJLAND/RIJN-UITERWAARDEN DUITSLAND ★

Een beperkt aantal van onze leden kunnen zich opgeven voor deze excursie in de omgeving van Emmerich en Rees, gehouden door de Vogelwerkgroep Grote Rivieren. Paspoort meenemen noodzakelijk. Opgeven vóór 3 februari.

DINSDAG, 13 februari

WERK/CONTACTAVOND - Godelinde Scholengemeenschap Aanvang 20.00

ZATERDAG, 17 februari

WATERWILDTELLING

ZATERDAG/ZONDAG, 17 en/of 18 februari

ROOFVOGELTELLING (zie oproep D. Jonkers, blz. 154)

DONDERDAG, 22 februari

LEDENAVOND

Als medewerker van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer heeft drs. A.J. Beintema veel onderzoek verricht naar de betekenis van het eierzoeke en de nazorg voor de bescherming van weidevogels. Onderzocht werd o.a. wat de invloed van het eierzoeke is op de legselgrootte, de broedduur en de tendens tot vervroeging van het broedseizoen van weidevogels. Ook de relaties tussen waterpeil, grondgebruik en weidevogelstand waren onderwerp van studie.

(Ter voorbereiding op deze voordracht leze men Het Vogeljaar 25:22-27 en 26:74-78)

Deze dialoog wordt gehouden in de Goede Herderkerk te H'sum, aanvang 20.00 uur.

VRIJDAG, 2 maart

UILENEXCURSIE LANDGOED GROENEVELD

Tijdens de avonduren hopen we de Bos-, Rans- of Steenuil te horen. De heer J. Harder en assistenten verwachten u om 21.00 uur op de parkeerplaats, te bereiken via de Zandheuvelweg; komende uit H'sum langs Anna's Hoeve richting Baarn, de weg rechts voorbij Kwekerij Drakenburg. Vanaf de Rijksweg eerste weg links voor de kwekerij.

DINSDAG, 13 maart

WERK/CONTACTAVOND - Godelinde Scholengemeenschap Aanvang 20.00 uur

ZATERDAG, 17 maart

INTERNATIONALE WATERWILDTELLING

DONDERDAG, 22 maart

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Deze wordt gehouden in de Goede Herderkerk te Hilversum,
aanvang 20.00 uur.

ZATERDAG, 24 maart

TEXEL ★ - dagtocht o.l.v. Yves Vogel

Vertrek met eigen auto's om 05.15 uur vanaf het Oosterspoorplein
te Hilversum. Bent u al eens meegeweest? Dan weet u het al!
Dit wordt een fijne lange voorjaarsdag op dit vogelrijke Wadden-
eiland. Geeft u zich op vóór 12 maart.

ZATERDAG, 31 maart

STELTLOPERTELLING

WEEKEND 6 - 8 april

SCHIERMONNIKOOG ★

We vertrekken vrijdagmiddag vanuit Lauwersoog met de boot van
16.45 uur. Zondag terug met de boot van 18.00 uur vanaf Schier.
Op het eiland huren we fietsen. We verblijven in een kampeer-
boerderij, waar we zelf voor een eenvoudige maaltijd zorgen.
Met behulp van de heren A. Vermeule en Y. Vogel stippelen we onze
dagtochten uit, waarbij weer en waterstanden een rol spelen.

Als u niet te hoge eisen stelt aan accomodatie en diners, zult
u een prettig vogelweekeind hebben op dit mooie en rustige eiland
(de kosten zullen zeer laag zijn - ca. f 70)

Wilt u zelf zorgen voor een slaapzak en/of dekens, laarzen, warme
en waterdichte kleding, thermosfles, bestek, beker, bord, theedoek
en brood voor vrijdagavond en zaterdagmorgen.

Opgave zo vroeg mogelijk, in iedergeval vóór 15 maart, met vooruit-
betaling van f 10, hetzij aan mevr. Dwars op een ledenavond òf door
storting op postgiro. 2529179 van de Penningmeesteresse VWG,
Radioweg 1, Horstermeer

DINSDAG, 10 april

WERK/CONTACTAVOND - Godelinde Scholengemeenschap Aanvang 20.00 uur

ZATERDAG, 14 april

WATERWILDTELLING

Nog te verwachten excursies in april - juni

Omgeving Ameide, op uitnodiging van de Vogelwacht Utrecht
Bezoek Eendekooi "Bakkerswaal", ook voor deelnemers Voorjaarskursus, en
Ooievaartsdorp "Het Liesveld".

Roeiexcursies Naardermeer (19.00 - 22.00 uur)

Nachtexcursie langs de uiterwaarden van een grote rivier

Inventarisatie Naarderbos

Nog even een paar algemene opmerkingen over de excursies.

Leden die niet in het bezit zijn van een auto kunnen als ze zich bijtijds opgeven, mee als passagier. De kosten worden op basis van een volle auto verrekend à 25 ct. per km. Om deze zo laag mogelijk te houden, hopen we dat de automobilisten, behalve in uiterste noodzaak, bereid zijn met volle auto's te rijden. Alle excursie deelnemers betalen mee aan een enkele, door onvoorziene omstandigheden opengevallen, plaats. Dit geldt natuurlijk niet als men op eigen gelegenheid naar de plaats van bestemming gaat of op eigen wens geen passagiers meeneemt.

Mocht u af moeten zeggen, doet u dit dan zo snel mogelijk en niet op het laatste ogenblik, vooral als u automobilist bent. U geeft ons dan nog de kans om eventuele passagiers af te zeggen.

Denkt u eraan om warme en waterdichte regenkleding plus laarzen mee te nemen? En voor dagtochten vooral voldoende proviand en evt. een thermosfles met thee of koffie - u zult er geen spijt van hebben!

Wintertelling roofvogels 1979

De jaarlijkse roofvogeltelling in de polders Zuidelijk en Oostelijk Flevoland en de randmeerpolders van Kampen tot Muiden wordt in 1979 op 17 en 18 februari gehouden.

Hiervoor zijn 11 telploegen van twee of meer personen noodzakelijk. Iedereen, van beginner tot meer ervaren vogelaar, kan aan deze telling meewerken. Elke telploeg zal tenminste één ervaren teller bevatten. Geïnteresseerden kunnen het verslag van de laatste telling vinden in de Korhaan 12 (3): pag. 81 -83.

Vergunningen, kaartmateriaal, telformulieren en instructies worden per telploeg beschikbaar gesteld. Alle medewerkers ontvangen ruim tevoren bericht bij wie zij zijn ingedeeld en welk gebied zij gaan onderzoeken. Opgeven binnen 14 dagen, na verschijning van deze Korhaan, met vermelding of men in het bezit is van een auto, aan

D.A. Jonkers, Jufferland 16, Leersum. Tel: 03434-1109 of tijdens kantooruren 03434-2941.

Waterhoentelling - 13 januari 1979

Frank Griffioen organiseert dit jaar weer de Waterhoentelling en rekent op de bereidwilligheid van vele leden om een zo groot mogelijk gedeelte van het Gooi te kunnen tellen. U doet toch ook mee? Trouwens onze nieuwe leden zijn ook van harte welkom, met het herkennen van een Waterhoentje zal niemand last hebben.

Frank is bereikbaar op telefoonno. 02152-52958.

Op blz. 169 van deze Korhaan vindt u het verslag van de Waterhoentellingen van 1977 en 1978.

BESTUURSMEEDEDELINGEN

LEDENMUTATIES

Nieuw hr. W.A. Bakker, Noordereinde 282, 's-Graveland
mej. M. Beugelaar, A. Grootlaan 37, Naarden
hr. F.D./mevr. M. de Boer, Zuidereinde 420, 1243 KL 's-Graveland
mevr. J.M. ter Borg, Jac. Catslaan 15, 1401 SK Bussum
mevr. E. Etten, R. Feithlaan 5, Bussum
hr. G.K. Frantzen, Nassaulaan 41, Bussum
hr. M.P. van Gogh, Jac. Pennweg 42, 1217 JH Hilversum
hr. G. Goudriaan, Orteliusstr. 261, Amsterdam
hr. J. Handelé, Wagnerlaan 15, Naarden
mevr. J. Hardon-v.Velzen, Dotterbloemlaan 39, Baarn
hr./mevr. J.C.M. Harmes, v. Musschenbroekstr. 38, 1223 LR Hilversum
mej. M. Hartman, Plaggenweg 67, 1406 RW Bussum
mevr. C.H./hr. J.C. Heinsius, Meentweg 57, Bussum
mevr. J.M. Klaare, Zwarteweg 42, 1412 GD Naarden
hr. G./mevr. E. van Merrienboer, Langwagen 40, Blaricum
hr. F.G. Roders, Bloemlandseweg 5, Blaricum
hr. D. Sinoo, Plaggenweg 249, Bussum
hr. B. de Vink, Struvestraat 16, Hilversum
hr. K. Voorn, Eemnesserweg 118, 1221 EB Hilversum
hr. T. van Wittmarschen, Stieltjeslaan 14, Hilversum
mevr. T. Zwaagstra, Plaggenweg 135, 1406 RZ Bussum

Verhuisd hr. H./mevr. A. van 't Hof, Stadhouderslaan 27, 3761 EK Soest
hr. S. Jansen, Nes van Meerkerkln. ? 1241 AA Kortenhoef
mej. C. Ketelaar, Loodijk 28, Ankeveen
hr. R. v.Maanen, le Woningbouwstr. 13, Huizen
hr. H.A. Vonk Noordegraaf, Nachtegaallaan 47, 3738 EA Maartensdijk

Opgezegd hr./mevr. E. Kroon, Hilvertsweg 46, Hilversum
hr. A. Dentz, Nachtegaallaan 7, Bussum
hr. H. Veenema, Anne Franklaan 86, Bussum
hr./mevr. C. Vorstelman, St. Janstraat 65, Laren
hr. L.V. Vlek, de Graafjes 14, Bunschoten
mevr. A. Voss-Voss, Wagnerlaan 2, Bilthoven
hr./mevr. G.J. Wit, Herdersweg 17, Laren
hr. C.G.A.M. van de Poel, Mecklenburglaan 14, Bussum

Nieuwe penningmeesteresse

Wij zijn zeer verheugd dat mej. Trijnie Stoker bereid is gevonden om met ingang van 1979 de penningmeesteresse functie over te nemen van mej. J. van Leyden, die de heer Rob Moolenbeek zal gaan assisteren in de functie van 2e sekretaresse. Wij wensen Treinie veel succes en verwelkomen haar als nieuw bestuurslid.

TUINTOESTANDEN

Wat een toestand ! Terug van weggeweest lijkt de tuin verlatener dan ooit. Geen wonder ook. De buurman heeft van zijn tuin een ware puinhoop gemaakt. Hij bouwt een kippenhok of in elk geval iets wat daarop moet gaan lijken. En hij doet dat op een geheel eigen manier. Met een heleboel toestanden dus. Regelrechte versterking van het milieu, zoals we dat plagen te noemen.

Ik strooi zonder al te veel vertrouwen wat kruimels op de voerplank, nadat ik die eerst heb ontdaan van een veelkleurige bladerenkoek, die de herfstregens daarop hebben gebakken. En vanuit mijn schuilhoek staar ik een tijdlang in het niets. Tot de getrouwen komen opdagen. Mussen natuurlijk. Niet eens zoveel. Driftig scharrelen ze rond op de plank, de vrouwtjes met hun lichte oogstreep, de mannetjes met hun donkere frakje aan. Dan zie ik gelukkig toch weer iets gek. Eén van de mannetjes heeft twee sneeuw witte slagpennen, aan elke vleugel één. Een prins onder de straatjongens. Een zigeunerbaron.

Ondertussen hebben de Spreeuwen nu ook ontdekt, dat er wat te halen valt. Ook zij trekken zich niets aan van de hamerende en zagende buurman. Ze pikken en krakelen als vanouds, en als de kruimels op zijn, plukken ze aan de Elfenbankjes, waarmee de uit stammetjes opgebouwde voertafel rijkelijk is versierd. Het schijnt ze te smaken, want ze blijven er een hele tijd mee bezig, totdat een vallende plank de hele troep op de vlucht jaagt.

Maar gelukkig is er ook nog zoiets als een voortuin. Daar heeft de Merel zijn toevlucht gezocht. Zijn lievelingsplaatsje is boven op de nestkast. Daar maakt hij toilet, daar zit hij te dutten, en op een stille nevelige namiddag hoor ik hem onverwachts zingen, heel zachtjes, heel ingetogen, het lijkt eigenlijk meer op neurien. En hij houdt het nog lang vol ook. Het stukje appel waarop ik hem wil trakteren, wordt volkomen genegeerd. Hij is geheel en al klank. Het lied van de hoop, die doet leven. De volgende morgen, als het ook in de achtertuin nog stil is, zit hij op een tak van de Krent, boven de voerplank, en weer neuriet hij zijn liedje. Tot de buurman zijn achterdeur openknalt. Dan is het uit. Het onlieve leven begint weer. En mijn tuin blijft leeg.

Co Rotermundt

**FIETS ALLEN MEE OP
12 DECEMBER!**

Excursie naar het Ankeveense Plassengebied

Zaterdag 7 oktober: aantal personen 15, aanvang 7.00 uur.
weersgesteldheid: windstil, 12 °C, aanvankelijk
mistig, later optrekkend en
zonnig.
excursie-leiding: De Haan - Rieken.

Dat deze zelfs vier uur durende excursie zo zonnig zou eindigen, wisten we niet toen om 7.00 uur erg veel mist niet veel goeds deed beloven. Toch werd al bij het binnenrijden van Ankeveen een alleraardigst tafereel gezien: een paar Zwarte Zwanen met donsjongen. Later zouden nog meer verrassingen volgen.

Spreeuwen in dichte zwermen vlogen over ons heen, juist bij het licht worden, komend vanaf de slaapplaats in 't Naardermeer. Dat één der zangertjes, die bekend staat als vroegkomer, ook van geen weggaan weet, hoorden we deze ochtend. Zelfs tot twee keer toe was de zang van de Tjiftjaf te horen. Een ouderfuut met nog gestreepte jongen. We schrijven bijna half oktober !

Overigens vielen de waterwildsoorten tegen. Mogelijk kwam dit door de verstoring. Het schieten van de jagers in dit gebied was de enige dissonant.

Wilde Eend, Slobeend, Kuifeendenparen, Tafeleend, jonge Bergeenden, ook het overvliegen van een groep Knobbelzwanen was erg imposant, de nog grijze jongen onder hen.

De mezen als altijd voerden de boventoon in aantallen, Koolmees en Pimpelmees als ook de Matkopmees.

Het groepje Staartmezen liet zich lang bekijken, wat een variatie in tekening !

Verder viel de zang op van Boomkruiper, Heggemus, Roodborst en "Klein Jantje".

Nog enkele laatkomers: drie stuks Boerenzwaluwen hadden geen haast, als ook de paar Zwarte Sterns in jeugd- of winterkleed, moeilijk vast te stellen dit laatste. Een Grote Bonte Specht in een elzentop met mooi licht er op is toch het bekijken waard.

Kieviten als altijd rustig "wapperend" in westelijke richting gaven geen moeilijkheden.

Anders was het met een Buizerd, die op een paal gezeten als zodanig werd genoemd; bij het overvliegen der rietpercelen werd toch aan de "kiek" gedacht.

Ook de groep van twintig Aalscholvers werd bij het aanvliegen eerst voor ganzen aangezien. Kortom, met vijftien vogelaars moet men er wel uitkomen. De Watersnippen kwamen in behoorlijke aantallen langs. Ze werden kennelijk steeds op de vleugels gebracht door het schieten, wat als hinderlijk in deze stilte werd ervaren.

Wat zou u denken bij het zien van twee Nijlganzen in de vlucht, enkele vogelgidsen behoeven toch aanvulling ! Natuurlijk was ook de "Turdidae"-familie vertegenwoordigd in Merel, Zanglijster, Grote Lijster en Koperwiek, en even nog werd de *Cettis* Zanger gehoord, het gebied van deze nieuweling is anders wel veranderd.

Tot slot: Wanneer de vermoeidheid een woordje gaat meespreken en de hoofden zich naar beneden gaan neigen, dan is een opwekking wel nodig. Tegen tien uur zou het klapstuk van de dag komen: de zon begon behaaglijk te schijnen, de lucht werd blauw en hierin verscheen dan ook een fraai toneel.

In een tijdsbestek van tien minuten vlogen over: twee Sperwers, de eerste duidelijk kleiner dan de tweede, derhalve man en vrouw, en de Boomvalk, goed te zien, werd achtervolgd door een kleine zanger of pieper. De valk ving voor onze ogen nog een insekt in de vlucht. Een Waterral werd nog even gezien bij het scharrelen door de ruigtezoom.

Tegen 11.00 uur werd met tegenzin dit gebied verlaten. Er zou ongetwijfeld nog meer te zien zijn geweest, als de zin in koffie ons niet naar huis lokte.

G. Rieken

Een leuke waarneming tijdens de Eempoldertelling II

Als ik dit schrijf is het 8 september en juist in deze maand is de seizoenwisseling bij de vogels goed te merken. Tureluur, Grutto en Scholekster zijn al niet meer in de Eempolders en in plaats daarvan nemen grote groepen Houtduiven, Kieviten, Spreeuwen en Kokmeeuwen het gebied in beslag. Waarschijnlijk broeden er wel enkele paartjes Tapuiten in de noordelijke rand van de Eempolders maar het Paapje broedt er niet. Op deze teldag echter viel hun aantal op; maar liefst 67 Tapuiten en 21 Paapjes, meestal in kleine groepjes van maximaal 6 exemplaren, telde ik in het noordelijk gedeelte van de Eempolder. De Avifauna van Midden-Nederland vermeldt dat er soms stuwing kan optreden tijdens de trek in dit gebied van enkele tientallen exemplaren. Men kan slechts gissen hoeveel Tapuiten en Paapjes er in het omliggende gebied (Eempolder Zuid - Huizermaat Poldergebied ten oosten van de Eem) op dezelfde tijd aanwezig waren, waarschijnlijk honderden.

De weersomstandigheden werkten dan ook wel flink mee: zonnig zuidwesten wind en 21 °C. Omdat ik nieuwsgierig was of er van het grote aantal Tapuiten en Paapjes ook iets te merken was op de Huizermaat heb ik de volgende dag een klein gedeelte van de Huizermaat bekeken en kwam alleen daar al tot 14 Tapuiten en twee Paapjes, maar de weersomstandigheden waren een stuk minder, namelijk ongeveer 16 °C, harde wind en zwaar bewolkt.

P. Vos

RESULTATEN NESTKASTEN TORENVALKEN EN RANSUILEN IN DE FLEVOPOLDERS IN 1977 EN 1978

Inleiding

In tegenstelling tot eerdere verslagen heeft dit overzicht betrekking op twee jaren. Dit is gedaan om tijd te besparen en bovendien geeft het de mogelijkheid twee jaren die wat betreft resultaten aanzienlijk verschillen, met elkaar te vergelijken.

In 1977 werden in totaal 48 kasten gecontroleerd; twee kasten bleken te zijn omgevallen. In 1978 bedroeg het aantal gecontroleerde kasten nog maar 37. Zeven kasten bleken te zijn omgevallen en één in april verplaatste kast kon niet meer worden teruggevonden. Verder bleken er zes te zijn verdwenen. Langs de Muiderweg (bij Almere) zijn ze mogelijk ontvreemd, omdat het juist die kasten in deze serie zijn, die vanaf paden zichtbaar waren. Deze kasten zijn inmiddels vervangen.

Resultaten

De bezetting van de kasten in beide jaren is in Tabel I samengevat. In 1977 waren alle 48 kasten, op één na bezet door Torenvalken en Ransuilen. De onbezette kast stond overigens 100 meter af van een bezette kast die door anderen is geplaatst (kavel A 12). Onze kast is in 1978 uit dit kavel verwijderd.

Tabel I. Bezetting nestkasten in 1977 en 1978.

plaats	1977: A	B	C	1978: A	B	C
Hollandse Hout	23	23	-	19	10	-
Muiderweg	10	10	-	6	4	1
Sectie PZ	9	9	-	9	8	-
Overige kasten	6	2	3	3	1	-

Legenda: A= aantal aanwezige kasten; B= aantal kasten door Torenvalk bezet; C= aantal kasten door Ransuil bezet.

N.B. Hollandse Hout is inclusief de kasten aan de andere zijde van de Knardijk.

Het bezettingspercentage is sinds 1974 nog niet zo hoog geweest, hoewel in 1976 95% werd bereikt. 1978 laat een totaal ander beeld zien: het aantal kasten dat door Torenvalken was bezet was de helft minder (53% van 1977). Het is niet waarschijnlijk dat het kleinere aantal kasten hierop veel invloed heeft gehad, omdat er nog veel onbezette kasten waren. M.a.w.: met hetzelfde aantal kasten als in 1977 waren waarschijnlijk niet meer valken tot broeden gekomen.

Het bezettingspercentage (zonder "overige kasten" Tabel I) van 65 is dan ook geflatteerd. Dit algemene beeld heeft vooral betrekking op Hollandse Hout.

In 1977 maakten drie paar Ransuilen van de kasten gebruik en brachten er resp. 3, 5 en 6 jongen in groot. Dit is een mooi resultaat; gemiddeld 4,7 jong per broedsel. Rond Amsterdam bedroeg het gemiddelde aantal uitgevlogen jongen 2,5 (in de succesvolle broedsels; Buker 1978). Broedsels van 5 jongen komen bij Ransuilen niet zo veel voor; broedsels van 6 jongen zelden.

In 1978 broedde er slechts één Ransuilpaar in de kasten en wel langs de Muiderweg, waar de soort nog niet eerder werd aangetroffen. Dit paar bracht geen enkel jong groot: 1 ei bleek onbevruucht en het ene jong stierf na ongeveer twee weken.

We keren weer terug tot de bespreking van de resultaten van de Torenavalk. De gemiddelde legselgrootte bedroeg in 1977 5,6 (43 legfels). In de Hollandse Hout werden gemiddeld iets meer eieren gelegd dan langs de Muiderweg en in sectie PZ: resp. 5,9 (25), 5,0 (10) en 5,3 (8). In 1978 was de gemiddelde legselgrootte 4,6 (14 legfels), dus gemiddeld 1 ei minder dan in het voorgaande jaar. Voor de Hollandse Hout is dit verschil zelfs 1,6 ei (gemiddelde legselgrootte 4,3 (10) en 5,3 (4) in de Hollandse Hout en langs de Muiderweg; van sectie PZ geen gegevens).

De aantallen mislukte broedsels en het aantal uitgevlogen jongen is samengevat in Tabel 2.

Tabel 2. Aantal mislukte broedsels en totaal en gemiddeld aantal uitgevlogen jongen van de Torenavalk in 1977 en 1978.

plaats	aantal mislukte broedsels		totaal en gemiddeld aantal uitgevlogen jongen 1)			
	1977	1978	1977		1978	
Hollandse Hout	-	3	130	5.2	31	3.9
Muiderweg	-	-	35	3.5	16	4.0
Sectie PZ	1	3	33	4.1	12	2.4

N.B. Hollandse Hout is inclusief kasten langs de Larderweg en andere zijde Knardijk; 1) zonder mislukte broedsels.

In totaal vlogen in 1977 198 jongen uit. De resultaten waren in de Hollandse Hout beter dan in de beide andere terreinen, hetgeen gedeeltelijk op rekening komt van het verschil in legselgrootte.

In 1977 was er slechts één van de 44 legfels (2,3%) niet succesvol: het betrof een 5-legsel waarvan de eieren vermoedelijk niet bevrucht waren. Dit lage percentage mislukte broedsels werd ook in de drie voorafgaande jaren gevonden (zie vorige verslag in de Korhaan 11 (3): 49-52, 1977). In 1978 was het percentage mislukkingen aanzienlijk hoger: 26%; het betreft in totaal 6 gevallen (Tabel 2). Een één-legsel is hierbij niet gerekend en ook niet in tabel 1 en 2 opgenomen. De broedsels werden in de volgende stadia verlaten: tijdens de leg (1 maal), tijdens de bebroeding (3 maal) en enkele dagen na het uitkomen van de jongen (2 maal). Tot nu toe werden in geen enkel jaar in onze kasten zoveel mislukkingen vastgesteld, terwijl het doodgaan van alle jongen in een broedsel ook niet eerder werd waargenomen.

Het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen bedroeg 3,5, waarbij vooral de de kasten in sectie PZ slechte resultaten boekten: gemiddeld + 1,5 jong minder dan in beide andere terreinen (Tabel 2). In vergelijking met voorafgaande jaren waren de resultaten in 1978 slecht (Tabel 3).

Tabel 3. Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen 1974-1978 (incl. mislukte broedsels)

	1974	1975	1976	1977	1978
Hollandse Hout	4,7	4,3	4,9	5,2	2,8
Muiderweg	4,6	2,8	4,8	3,5	(4,0)
Sectie PZ	-	(2,5)	4,0	3,7	1,5

(....) gemiddelde op minder dan 5 broedsels gebaseerd

Tabel 4. Geboortedata per decade ^{*}). Ieder getal geeft het broedsel aan waarvan de jongen in de betreffende decade werden geboren.

plaats	jaar	april III	mei I	II	III	juni I	II	III
Hollandse Hout	1977	2	12	6	4	1	-	-
Muiderweg	"	-	4	4	-	-	1	-
Sectie PZ	"	1	7	-	-	-	-	-
Hollandse Hout	1978	-	-	-	2	5	-	2
Muiderweg	"	-	-	-	2	2	-	-
Sectie PZ	"	-	-	1	3	2	-	-

^{*}) april III= 21-30 april; mei I= 1-10 mei enz.

Het broedseizoen van 1978 viel voor de Torenvalk gemiddeld bijna 4 weken (Holl.Hout, Sectie PZ) en 2 weken (Muiderweg) later dan in 1977 (Tabel 4). Ditmaal zijn voor dit doel niet de gemiddelde eerste eidatum berekend, maar geboortedata van de jongen van ieder broedsel. De periode tussen de eerste eidatum en het uitkomen van de jongen bedraagt ongeveer 35 dagen. Vergelijking met voorgaande jaren leert ons dat in 1977 de Torenvalken een erg vroeg broedseizoen hadden, zelfs nog iets eerder dan in 1976. De eerste eieren moeten er in 1977 al in eind maart zijn gelegd. 1978 was daarentegen een extreem "laat" broedseizoen.

Uit het bovenstaande blijkt duidelijk dat de broedseizoenen 1977 en 1978 voor de Torenvalk nogal verschilden. Allereerst de bezetting: in 1977 alle kasten bezet, in 1978 nogal wat onbezette kasten. Men zal zich afvragen waar al de valken die er na het gunstige broedseizoen van 1977 waren, zijn gebleven. Waarschijnlijk zijn er in winter en voorjaar van 1978 nogal wat doodgegaan. Dit blijkt uit het feit dat er in deze periode 13 terugmeldingen werden ontvangen van dood gevonden (geringde) Torenvalken, terwijl dat er in dezelfde periode voorafgaand aan het broedseizoen van 1977 slechts 3 waren. Verder is er een aanwijzing dat een paartje wel in het terrein aanwezig was, maar niet tot broeden is gekomen. Op 14 mei vloog bij controle van kast 61 (Hollandse Hout) één Torenvalk weg, maar de kast was leeg; 14 juni een paartje op de kast, maar de kast bleek leeg. Wel lagen er enkele braakballen met uitsluitend resten van insecten in de kast.

Verder zien we in 1977 een vroeg begin van de leg, grote legfels, en bedroeg het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen ruim 5; in 1978 begonnen de valken daarentegen laat met de leg, werden er minder eieren gelegd en vlogen er minder jongen uit. De resultaten bij de Ransuil lopen parallel met die van de Torenvalk: 1977 goede en 1978 slechte (=geen) resultaten.

De oorzaak voor deze slechte resultaten is waarschijnlijk o.a. de voedselsituatie in het voorjaar (en winter) van 1978. De Veldmuis vormt zowel voor de valken als de Ransuil een belangrijke voedselbron. Over de jaren 1974-'78 bedroeg de (geschatte relatieve) dichtheid van de Veldmuis in Flevoland resp. 8,1,3,2-3,1 (8-delige schaal; Schipper 1978 en mondel.med.).

In 1974 was de stand dus erg hoog, in 1975 en 1978 erg laag. De slechte resultaten zijn voor een deel te wijten aan een gebrek aan voedsel in de vorm van Veldmuizen. Dit blijkt ook uit de prooien en prooiresten die in de kasten werden gevonden. In 1978 werd slechts in één kast een Veldmuis aangetroffen (vgl. 1977:7), terwijl in 10 kasten resten van vogels werden gevonden (1977:3).

In 1977 waren dit fazantepulli en spreeuwen, maar in 1978 waren er ook nogal wat kleine zangvogels bij: Rietgorzen, en soorten als Gele Kwikstaart, Tapuit, Fitis, Kleine Karekiet (?), Blauwborst (!). Het is een bekend verschijnsel dat bij een gebrek aan muizen meer vogels worden gegeten, vooral in de loop van het voorjaar als er veel jonge vogels zijn.

Het broedseizoen van 1978 vertoont overeenkomst met 1975 (ook weinig Veldmuizen!), maar in 1975 kwamen er meer jongen groot. In 1979 wordt het onderzoek voortgezet. In de komende winter moeten er nogal wat reparaties aan de kasten worden verricht, terwijl wordt overwogen om de kasten uit sectie PZ te verplaatsen naar Almere. Dit vergemakkelijkt de controles en geeft betere vergelijkbare resultaten met de Hollandse Hout.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om Joop Buker, Bob van Poelgeest en Marian Verdonk te bedanken voor hun hulp bij de controle van de nestkasten.

Geraadpleegde literatuur

Buker, J.B. 1978. Nestkasten en kunstnesten voor roofvogels en uilen in en om Amsterdam in 1977.

Mededelingenblad KNNV-VWG Amsterdam 16 (1): 22-25.

Schipper, W. 1978. A comparison of breeding ecology in three European harriers (Circus). In: An ecological comparison of European harriers (Circus). Proefschrift Vrije Universiteit, Amsterdam.

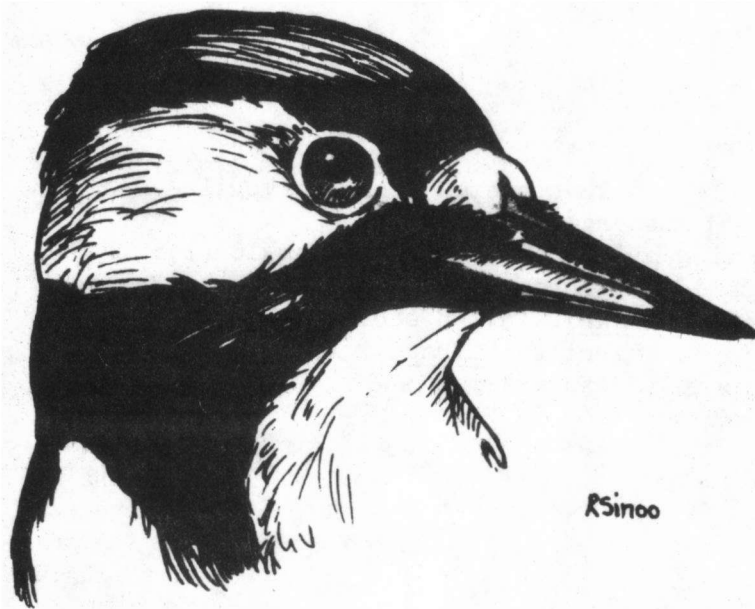
E.R. Osieck

DE GROTE BONTE SPECHT

De specht is een wonderlijke gezelschap. Hij hoort thuis in de bossen, en daar brengt hij dan ook zijn hele leven in door. Nu is het niets bijzonders, dat vogels in de kruinen van bomen leven en er hun nesten bouwen, maar dat er dan één hamer en beitel neemt en gaten in de stammen gaat hakken om nu juist daar binnenin zijn eieren te leggen en er zijn jongen groot te brengen, dat is toch wel iets om even bij stil te staan.

De grootste van onze spechten is de schuwe Zwarte Specht met zijn mooie rode petje op zijn kop. Dan kennen we nog de Groene Specht en de beide bonte spechten. De Grauwe Specht en de Middelste Bonte Specht worden weliswaar soms in ons land waargenomen, maar broeden hier in elk geval niet.

De Grote Bonte Specht is ongeveer zo groot als een Spreeuw. Het mannetje heeft een mooie rode nekvlek, die bij het vrouwtje ontbreekt. De onderstaart is zowel bij het mannetje als bij het vrouwtje van een heerlijk vurig rood. Door de grote zwarte en witte vlekken wordt het verenpak van de Bonte Specht driekleurig. Het gedrag is, vooral wat hun nestgewoonten betreft, bij alle spechten vrijwel gelijk. Alleen de Groene Specht zoekt zijn voedsel vaak op de grond, dikwijls ook op weilanden, waar hij een uitgesproken voorkeur aan de dag legt voor mieren nesten. Geen enkele specht versmaadt trouwens

een lekker hapje mieren of mierenpoppen. Maar de Groene Specht heeft de langste tong en kan er dus het beste bij.

Bijna de hele dag is de specht druk bezig met kloppen en hameren. Je hoort de roffels dan ook ver door het bos weergalmen. Hij hipt met zijn korte poten, waaraan echter opvallend lange tenen met sterke, gebogen nagels zitten, schokgewijze langs de stam omhoog. De twee voortenen zijn tot op de helft met elkaar vergroeid, de derde, buitenste teen is een keerteen, dat wil zeggen dat ze naar achteren is gekeerd en daar naast de kortere achterteen ligt. Zo kan de specht zich stevig vasthouden, terwijl hij met zijn snavel het hout bewerkt. Deze spechtesnavel, sterk, recht en kegelvormig, is te vergelijken met een beitel, met scherpe kanten en bovendien aan de voorkant nog weer toegespitst en gescherpt, je zou haast zeggen, geslepen. De hamer wordt gevormd door de grote en zware kop. Met zulk gereedschap moeten de spaanders dan ook wel in het rond vliegen! En dat doen ze dan ook. Onder aan de stam ligt vaak een hele berg houtsnippers, die de bezige timmerman verraden.

Wanneer we de specht bij zijn werk kunnen gadeslaan, dan zullen we er ons toch telkens weer over moeten verbazen dat hij niet naar beneden tuimelt. De terugslag moet wel enorm zijn en ik denk niet, dat één van ons het hem na zou doen.

De specht echter klampt zich met zijn nagels vast in de schors en gebruikt zijn korte stijve staart bovendien nog als steun. Zo'n spechtestaart wordt wel eens vergeleken met een springveer. Hij bestaat uit twee rijen korte veren, waarvan de schachten bijzonder sterk en veerkrachtig zijn. Zo vormt de staart met de twee poten samen een stevige driepoot voor de hamerende specht.

Wanneer een specht naar een boom toevliegt, begint hij steeds helemaal onder aan de stam en hipt dan recht naar boven of spiraalsgewijze rond de stam heen. Met de kop naar beneden gericht, zoals bijvoorbeeld de boomklever doet, kan de specht niet klimmen. Hij zou dan uit de boom vallen. Uit alles blijkt nu wel zonneklaar, dat de specht en het bos bij elkaar horen. Daar ook vindt hij zijn voedsel in overvloed. In en onder de schors zoekt hij naar de ontelbare larven, poppen, eieren en schorskevers die daar huizen. Het meeste vindt de specht natuurlijk in die bomen die al ziek zijn of aan het afsterven.

Ook de vlucht van de specht is karakteristiek. Met snelle, snorrende of gonzende vleugelslagen vliegt de specht eerst een klein stukje omhoog en dan schiet hij met tegen het lichaam aangedrukte vleugels weer naar beneden. Zo ontstaat zijn golvende vlucht, tot hij bij het volgende doel is aangekomen. Aangezien de Grote Bonte Specht bepaald geen schuwe vogel is, kunnen we zijn vlucht gemakkelijk waarnemen en wie er eenmaal aandachtig naar heeft gekeken, zal het niet licht weer vergeten.

Toch zijn spechten geen volhardende vliegers. Ze vliegen telkens maar kleine stukjes naar een volgende boomgroep, en daar rusten ze dan weer uit. Meestal beginnen ze dan ook meteen weer te hameren, want op elke boom is wel wat naar hun gading te vinden. Met snelle schokjes hipt hij opnieuw tegen de stam op. Merkt hij echter dat er naar hem wordt gekeken, dan gaat hij aan de achterkant van de stam verder. We horen hem dan nog wel, maar we krijgen hem nu niet meer zo gauw te zien. Soms kan de specht schade toebrengen aan gezonde bomen door kleine stammen te ringen om er het sap uit te drinken.

De spechtetong is een waar wonderwerk. Ze kan ver naar buiten worden geschoten en is heel dun, hornachtig hard en tegelijk uiterst elastisch en buigzaam. Haar bezitter kan haar dan ook in de fijnste gangen en spleten naar binnen steken, zelfs al zijn die soms nog zo vol bochten en kronkels, zoals de gangen van de schorskevers tussen het hout en de bast. Alles gaat zo snel, dat je het nauwelijks kunt volgen. Grotere insecten worden doorgewoond op de tong gespietst en omdat deze bovendien ook nog is bezet met weerhaken, kan de buit zonder problemen uit de schuilplaats worden getrokken. Voor eieren, kleinere larven en poppen heeft de specht weer een ander hulpmiddel, nl. het kleverige speeksel, waarmee hij de tong telkens bevochtigt als ze wordt teruggetrokken.

Niet iedereen weet, dat de specht echt niet alleen van het borende volkje in oude stammen en van mieren leeft. Er is nog heel wat meer, dat hem uitstekend smaakt! In de winter wil hij wel eens inbreken in bijenkasten. Hij hamert een gat in de wand van de kast en laat zich zowel de bijen als de honing goed smaken. Dat is dan natuurlijk niet zo leuk. Verder is hij ook dol op denne-appels, die hij van de bomen plukt om ze daarna in een spleet in de stam te klemmen, die hij vaak eerst pasklaar heeft gemaakt voor dit doel. Dit noemen we dan een spechtesmidse. Meester specht breekt de schubben, precies zoals bijvoorbeeld de Kruisbekken dat doen, zonder ze af te rukken, en haalt er de goede, olierijke zaden met de snavel uit. Als hij wegvliegt, laat hij de kegel, die nog niet helemaal van zaden is ontdaan, in de smidse steken. Want de specht is een onrustige en ongeduldige vogel, en hij is al gauw weer op weg naar de volgende boom. Wanneer hij terugkomt, gaat hij welgemoed verder met de maaltijd. Ook noten klemt hij wel in zijn smidse, die hij dan

behandig weet open te breken, wat zeker de moeite loont bij de meestal grote en goed smakende kernen. Ook weet hij maar al te goed hoe kersen smaken en als hij de kans krijgt, neemt hij maar al te graag zijn deel van de oogst. Behalve het vruchtvlees kraakt hij ook nog de pit en eet de kern daaruit op. Dat ook bessen niet worden versmaad, is nu wel duidelijk.

De spechten zijn geen sociale vogels. Wanneer er een andere specht te dicht in de buurt komt, wordt die beschouwd als concurrent en dat heeft ogenblikkelijk een vechtpartij ten gevolg met veel geschreeuw en lawaai. Behalve in de paringstijd leven alle spechten solitair. In herfst en winter zie je ze vaak wel in gezelschap van kleinere vogels, zoals Boomklevers, Boomkruipers, mezen en Goudhaantjes, in de tuinen rondzwerven. Je hoort het meteen aan het tjik-tjik of het metaalachtige kie-kie-kie-kie. Van zijn kleine metgezellen trekt hij zich overigens niet veel aan.

Eind januari kun je de spechten dan horen "trommelen". Dat is hun paringsroep. Wie zo innig met het bos is vergroeid als een specht, die verstaat natuurlijk ook de kunst om de bosbomen als muziekinstrument te gebruiken. Het zijn voornamelijk de mannetjes, die zich zo als trommelaars laten horen. De specht vliegt daartoe op een dode tak en geeft er snel opeenvolgende krachtige slagen op met zijn snavel. Zo ontstaat de trillende klank, die iedereen al wel eens heeft gehoord, meestal heel hoog boven in de boomkruinen. Hoofdpijn schijnt hij ook hier niet van te krijgen.

Het nest wordt gemaakt in een holte in de boom. Nu dient een spechtehol niet alleen als nestholte, maar ook als slaappleats. De specht slaapt er staande in, terwijl hij zich vastklampt en daarbij steunt op zijn staart. In dat zelfde hol nu maakt hij zonder al te veel omhaal zijn nest. Een paar houtsnippers vormen de bekleding ervan. Daarop worden de eieren gelegd. De spechten hebben begrijpelijkerwijze een voorkeur voor stammen, die al een beetje vermolmd zijn of in elk geval voor bomen, die zacht hout hebben zoals bijvoorbeeld populieren. Maar al vliegen de spaanders dan wat gemakkelijker, het blijft toch altijd nog wel het werk van een volle week, tot alles klaar is. De meest ideale hoogte voor het nestgat is ongeveer tien meter van de grond. Lager gelegen nesten lopen meer kans om door allerlei rovers en indringers te worden lastig gevallen. Maar als zo'n rover ook nog goed kan klimmen, zoals bijvoorbeeld de marter, dan is goede raad duur. De marters zijn de slimste en gevaarlijkste vijanden, die zo mogelijk maar al te graag de nestholte voor zichzelf in beslag nemen. De broedkamer zelf moet ongeveer 13 cm. diep zijn en van onderen een breedte hebben van 15 cm. Vaak vinden we spechtegaten die niet meer dan een begin zijn. Het is niet helemaal duidelijk, waarom ze het hol niet verder hebben afgemaakt. Was het werk aan deze boom toch te zwaar, of was het alleen maar spel, zoals wel meer vogels speelnesten bouwen.

Het vrouwtje legt meestal vier tot vijf kleine, rondachtige witte eitjes, gemiddeld ruim 2 cm. groot, en broedt afwisselend met het mannetje. Dat duurt slechts 14 tot 16 dagen. Jonge spechten zien er in de eerste tijd foeilelijk uit, nog niets herinnert aan de mooie statige vogel, die ze later zullen worden. Gelukkig trekken de ouders zich daar niets van aan en ze verzorgen hun jongen uitstekend. Het duurt een hele tijd, voor jonge spechten eindelijk de nestholte kunnen verlaten en zich zonder gevaar de wijde wereld in kunnen wagen. Hopenlijk heeft de marter niet gehoord, hoe daarbinnen met gestrekte halzen en opengesperde snavels om voedsel is geschreeuwd!

Maar zijn de jonge spechtjes eenmaal vliegvlug geworden, dan is het ook meteen uit met het hele gezinsleven. De jongen verspreiden zich en vinden al gauw hun eigen weg, ja zelfs de oude vogels gedragen zich alsof ze nog nooit iets van elkaar hebben gehoord of gezien. De jongen kun je in het eerste jaar nog herkennen, omdat ze meer rood aan hun kop hebben dan later. Maar al gauw is elk van hen net zo'n kluizenaar geworden als ook de ouders van nu af aan weer zijn. Voor een specht is dat ook heel juist, want zo kan hij zijn taak het beste vervullen. Het zou er slecht uitzien voor het bos, als de ijverige, rusteloze specht zich niet meer zou laten horen.

(Uit diverse publikaties overgenomen. Red.)

Co Rotermundt

Wintervoeding

Begin oktober vierde de "Organisatie Wintervoeding en Revalidatie Gooi- en Vechtland" haar 20-jarig bestaan.

Deze organisatie is een onderdeel van een landelijk geheel, dat zich bezighoudt met het verstrekken van voedsel aan in het wild levende dieren in lange en strenge winters.

Van het district Gooi- en Vechtland werd Naarden vanwege zijn centrale ligging tot middelpunt gekozen, van waaruit hulp geboden wordt. Het is moeilijk te schatten hoeveel vogels in al deze jaren door de organisatie geholpen zijn. Uit het overzicht van werkzaamheden in de jaren 1977/78 ontlene wij een aantal gegevens, waaruit blijkt van hoeveel waarde dit werk voor het natuurbehoud in onze streken is.

Bovenaan de lijst staat de reddingsactie van 102 reigers over een gebied van Sloterplas tot Nulde, die het vorig jaar met vis en slachtafval door de winter zijn geholpen en zonder deze steun door vorst en toegevroren sloten zeker zouden zijn ten onder gegaan. Van deze actie profiteerden ook de Roerdompen, Waterhoenders, Dodaarsjes en nog vele andere soorten.

In de asielen voor revalidatie in Naarden en Laren herstelden in 1977 elf van de dertien Bos- en Ransuilen die daar binnengebracht waren, alsmede zes Torenavalken en twee spechten. Ook werden een Korhoen, een Sperwervrouwtje en twee maal een Buizerd geholpen.

Vele slachtoffers van botulisme werden behandeld, evenals een groot aantal verkeersslachtoffers: een legertje kleinere vogels, maar vooral ook eenden (o.a. enkele Bergeenden), soms een zwaan.

Eveneens werden er nogal wat slachtoffers van katten bezorgd, tientallen vogels, die in het algemeen echter niet meer gered konden worden. Soms bracht men "weggelopen" huisdieren en pluimvee binnen. Ook moest er een bijna verhongerde haan uit de boom worden gered....

Aan dit sympathieke werk zijn veel kosten verbonden, o.a. voor uitbreiding van de verblijven en aanplant van het uitwenbos, voor verwarmingslampen, krachtvoer, enz. Wilt u de organisatie steunen, dan kunt u dit doen door een willekeurige bijdrage te storten op girorekening nr. 328180 ten name van G. Mulder te Naarden, met vermelding van: Wintervoeding of Revalidatie. Men krijgt dan jaarlijks een verslag en een uitnodiging voor de jaarlijkse bijeenkomst. Het contactadres is: Mevr. E.M. Mulder-Eenjes, Prins Frederik Hendriklaan 6, Naarden.

DE KRAMSVOGEL

De wintergasten zijn er weer, en wanneer u door een weidegebied komt, kan het gebeuren dat u daar een groot aantal lijsterachtigen waarneemt. Het is mij wel eens overkomen, dat bij een tocht door het oosten van Noord-Holland overal Kramsvogels in de weilanden werden waargenomen. Ook in gebieden met fruitteelt zijn ze meestal te zien, omdat de Kramsvogel zoals ook andere lijsters, graag vruchten eet.

De eerste Kramsvogels komen meestal in het laatst van september. Het zijn vogels uit Skandinavië, die hier in soms grote aantallen de winter doorbrengen. Bij het invallen van de vorst hebben er wel rushes plaats, omdat dan voor de koude de vleugels worden genomen om betere oorden op te zoeken. Deze vogels moeten het van de insecten en van de wormen hebben en als die onbereikbaar worden, zijn ze op de mens aangewezen of zijn ze genoodzaakt vorstvrije gebieden op te zoeken.

Het komt dan ook bij invallende vorst wel voor dat er flinke vluchten overkomen. Wanneer ze dan honger hebben en u heeft wat appels in de tuin liggen, dan strijkt de hele troep neer om te proberen er een deel van te

krijgen. Dit lukt meestal niet, omdat de sterkste al spoedig deze plek voor zich gaat reserveren en uiteindelijk alleen overblijft.

Al vele malen heb ik aangeraden om bij vorst en sneeuw appels in de tuin te deponeren, aangezien er dan zeker wel een Kramsvogel op af zal komen. Zelf heb ik goede ervaringen, maar bij anderen schijnt het niet altijd zo vlot te verlopen. In ieder geval is het het proberen waard en wanneer er geen Kramsvogel komt, is er wel een Lijster en misschien zelfs wel een Grote Lijster, die u met een bezoek komt vereren. Tenslotte weet een spreeuw ook raad met de appeltjes, u blijft er nooit mee zitten.

Zoals ik al zei, bij bezoek van Kramsvogels wordt één Kramsvogel de baas in de tuin. Met een vóór- en achtertuintje kunt u er toch wel altijd een paar helpen. In tijden van nood is alles welkom. Nu ik dit schrijf schijnt de zon en hebben we een temperatuur van boven de tien graden, maar wanneer u dit leest kan de thermometer beneden het vriespunt zijn gedaald en ligt er misschien sneeuw. Vergeet dan de vogels niet en denk nog eens aan de Kramsvogel. Hij is iets groter dan een Merel. Hoofdkleuren blauwgrijs en kastanjebruin. Lichte onderzijde met zwarte vlekken op de borst. Onderkant van de vleugel wit en een lange donkere staart. Wanneer ze in troepen overkomen, is het geluid kenmerkend door het tsjak-tsjak dat ze laten horen en daarom wordt hij ook wel eens tjakker genoemd. Let maar eens op weilanden langs bosranden. Een grote kans dat u ze aantreft.

K. Visser

Zorg over verdwijnen vogelsoorten

De Telegraaf 26-9
door
D. A. C. van den Hoorn

UTRECHT, dinsdag

Ernstige zorgen maakt het Staatsbosbeheer zich over het verdwijnen uit ons land van een aantal hier broedende vogelsoorten. Het gaat hier met name om soorten als de zomertaling, de watersnip en twee volledig beschermde vogelsoorten, de kemphaan en de korhoen. De jacht op de zomertaling werd onlangs tijdelijk gesloten verklaard, maar de watersnip is nog steeds bejaagbaar.

Achteruitgang van het natuurlijk leefmilieu van deze vogels of soms ook de totale vernietiging ervan heeft er bijvoorbeeld toe geleid dat een vogel als de kemphaan de laatste jaren meer dan de helft in aantal is afgenomen. Het verdwijnen van deze vogels uit ons land moet als een teken aan de wand worden gezien, aldus Staatsbosbeheer.

Verband met de koude, natte zomers en de achteruitgang van de genoemde vogelsoorten ziet het Staatsbosbeheer niet. Opmerkelijk is, dat juist een aantal vogelsoorten die thuishoren in het warmere gebied van de Middellandse Zee de laatste tijd in de broedtijd zijn waargenomen in ons land. Zo zijn er in ons land broedgevallen vastgesteld van de rode wouw en de steltkluut. Zelfs de zilverreiger en de zwarte wouw zijn in de broedtijd in ons land waargenomen.

(Van onze correspondent)

ZEIST — In een rapport over de trekvogelmoord in Zuid-Europa en Noord-Afrika is de Amsterdammer drs. Siegfried Woldheck tot alarmerende conclusies gekomen. In het Middellandse-Zee-gebied worden volgens deze onderzoekers jaarlijks zeker 250 miljoen trekvogels afgeschoten.

Het Parool 12-10

De vogels zijn hoofdzakelijk afkomstig uit Noord- en West-Europa. Volgens drs Woldheck, die een studiereis van drie maanden naar het Middellandse-Zee-gebied heeft gemaakt, worden de vogels in de landen rond de Middellandse Zee uitsluitend voor het plezier afgevoerd. Als een van de oorzaken noemt hij de betrekkelijke economische groei in deze landen, die het voor veel mensen mogelijk heeft gemaakt een geweer aan te schaffen.

Hoewel het in sommige landen met de vogel- en jachtwetgeving „redelijk” is gesteld (als positieve uitschieter wordt Tunesië genoemd), worden deze wetten nauwelijks nageleefd. Sommige streken zijn volgens de onderzoeker „volkomen vogelarm” geschoten.

Op het eiland Malta broeden nog maar achttien soorten vogels.

Woldheck maakte zijn studiereis in opdracht van het Europees Comité ter bescherming van trekvogels. Volgend jaar staat er een nieuwe studiereis op het programma.

Woldheck wil daarna voorstellen doen voor projecten die tot grotere bescherming van de trekvogels moeten leiden. Ook wil hij in diverse landen comités gaan oprichten die het stichten van vogelreservaten zullen bevorderen. Het ligt in de bedoeling om vooral de jeugd bij de propaganda hiervoor te betrekken.

Onze waardevolle bomen bedreigd

Staatsbosbeheer heeft in de afgelopen jaren uitgezocht hoeveel goeds er onder het Nederlandse bomenbezit schuilt. Heel wat: naar schatting duizend arboreta en parken en 10.000 tot 15.000 alleenstaande bomen, groepen, singels, wallen en lanen mogen het etiket „waardevol” dragen. De belangrijkste soorten zijn eik (plm. 30%), beuk (plm. 20%) en linde (plm. 15%).

Maar twintig procent is ouder dan 150 jaar; bijna de helft jonger dan een eeuw.

Helaas moet gezegd worden dat maar 79% onbezorgd verder kan leven. Verbetering en aanleg van wegen en beschadiging door vee bedreigen veel bomen in hun bestaan. *Het Parool 25/10*

(Van een onzer verslaggevers)

LEIDSCHENDAM — „Ik ben tegen inpolderen als we niet weten waarvoor. Ik ben dus tegen inpoldering van de Markerzijde verbonden”.

Dit heeft de minister van volksgezondheid en milieuhygiëne, dr. L. Ginjaar, meegedeeld in een vraaggesprek met deze krant.

Zoals bekend zal het kabinet-Van

den zou daar nog eens 6,5 miljard gulden bijkomen. In de interdepartementale groep, die een

HET WINTERVOORKOMEN VAN HET WATERHOENTJE (*Gallinago chloropus*) IN HET GOOI,
HET VECHTPLASSENGEBIED EN DE EEMPOLDER WEST IN 1977 EN 1978

Rob Moolenbeek & Frank Griffioen

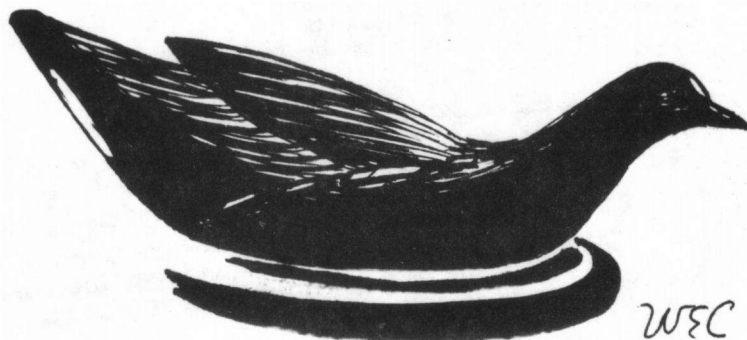
Traditiegetrouw werden er in januari 1977 en 1978 waterwildtellingen gehouden, waarbij ook nu weer vooral op de verspreiding van het Waterhoentje werd gelet. Om later als vergelijkingsmateriaal te kunnen dienen, werd het te onderzoeken gebied weer in drie hoofdgroepen verdeeld, welke weer onderverdeeld werden in ca. 26 telgebieden. Deze kleine telgebieden werden op 15/16 januari 1977 en 14/15 januari 1978 door de tellers per auto, fiets of te voet doorkruist. Door alle waarnemingen op een kaart in te tekenen, kon naderhand het totale aantal vogels in het onderzochte gebied worden bepaald. Dit gaf ons vooral voor de 1978 telling een duidelijk beeld over de grootte van de groepen waarin de vogels werden aangetroffen.

Eveneens werd in 1978 het biotoop waarin de vogels zich bevonden, vermeld, waarbij men kon kiezen uit de zes volgende mogelijkheden:

- I weilanden, graslanden, grote gazons
- II kwekerijen, bouwland, kleine tuinen
- III boomgaarden
- IV modder- of slikterreintjes
- V rietkompleksen of -randen
- VI diversen (open water, zwemmend etc.)

Weer: Het weer kan van grote invloed zijn bij de tellingen. Bij mist en regen zullen de aantallen waarschijnlijk onderschat worden. Bij voorafgaande vorst zullen de vogels dichter langs huizen en wegen komen en zullen de aantallen groter zijn. Het weer tijdens de januari-telling 1977 was als volgt. De dagen voor de telling had het iets gevroren, zodat slootjes en kleine plassen dicht lagen. In het weekend echter kwam het kwik weer boven nul. Af en toe een regenbuitje en een matige westen wind. De bewolking was 100%.

Het weer van 14 januari 1978 was minder aangenaam. Het was zwaar bewolkt, mistig met af en toe motregen. Er waaide een zwakke oosten wind bij een temperatuur van 5° C. Op 15 januari bleek het weer een metamorfose te hebben ondergaan. Het was helder zonnig weer met een matige N.O. wind. De temperatuur was ongeveer gelijk gebleven.

TELGEBIEDEN	Aantal waterhoenen in :	
	1977	1978
Noordpolder beoosten Muiden	97	50
Nieuwe Keverdijkse Polder	2	60
Overscheense Berger & Meentpolder	x	24
Keverdijkse Overscheense Polder	x	8
Ford Uitermeer	x	42
Hilversumse Meent	28	381
Heintjesrak & Broekerpolder	-	1
HollandsAnkeveen	168	159
Stichs Ankeveen	98	83
Hinderdam & Horn en Kuyerpolder	43	30
Spiegel­polder	4	2
Blijk­polder	30	3
Horstermeer	32	24
Meer-Uiterdijkse Polder	x	8
Polder Dorssewaard	56	77
Suikerpot & Het Hol	6	33
Kortenhoef West	65	84
Kortenhoef Oost	110	116
's-Gravelandse Landgoederen Noord	176	245
" " Zuid	>33	212
Loosdrecht (o.a. Vuntus)	107	x
Loosdrecht ster	85	x
Breukelerveen, Eendekooi, Egelshoek, Eindegooi e.o.	100	x
Nieuwersluis	125	11
Vecht Loenen-Vreeland	20	39
Loenderveense Plas	5	20
Moleneind Kortenhoef	6	2
	<hr/>	<hr/>
Totaal Vechtplassengebied	1396	1714
	<hr/>	<hr/>
Naarden Vesting	224	423
Vijvers Gemeente Bussum	26	17
Rioolwaterzuivering Anna's Hoeve Hilversum	8	35
Gooiersgracht e.o. (Laren)	60	78
Vijvers Hilversum & Beresteinseweg	42	61
Naarden, Valkeveen, Limiten, De Beek e.o.	116	168
Pier Huizen, Ford Ronduit	172	35
Laarder Wasmeer	3	1
	<hr/>	<hr/>
Totaal Gooi	651	818
	<hr/>	<hr/>
Eempolder Zuid	-	1
Eempolder Noord	2	9
	<hr/>	<hr/>
Totaal Eempolders	2	10
	<hr/>	<hr/>

x = niet geteld

Het totaal aantal getelde Waterhoentjes in ons werkgebied voor 1977 is 2049 en voor 1978 is het 2542. Zoals in voorgaande tabel te zien is, treden er per gebied nogal wat verschillen in aantallen per jaar op. Dit zou veroorzaakt kunnen zijn door: a) het weer, b) de teller en c) niet goed begrensde gebieden (vooral in 1977). Opmerkelijke verschillen zijn waarneembaar op de Hilversumse Meent, de Blijkpolder, 's-Gravelandse landgoederen Zuid en Vesting Naarden.

Voor 1978 kunnen de telgegevens nog naar biotoop worden gerangschikt (zie inleiding).

	Aantal waarnemingen	Aantal waterhoentjes	Grootste groep	Gem. grootte groep
I	126	1967	109	15,6
II	15	186	48	12,5
III	4	43	19	10,8
IV	9	68	7	7,6
V	18	126	20	7,0
VI	31	152	8	4,9

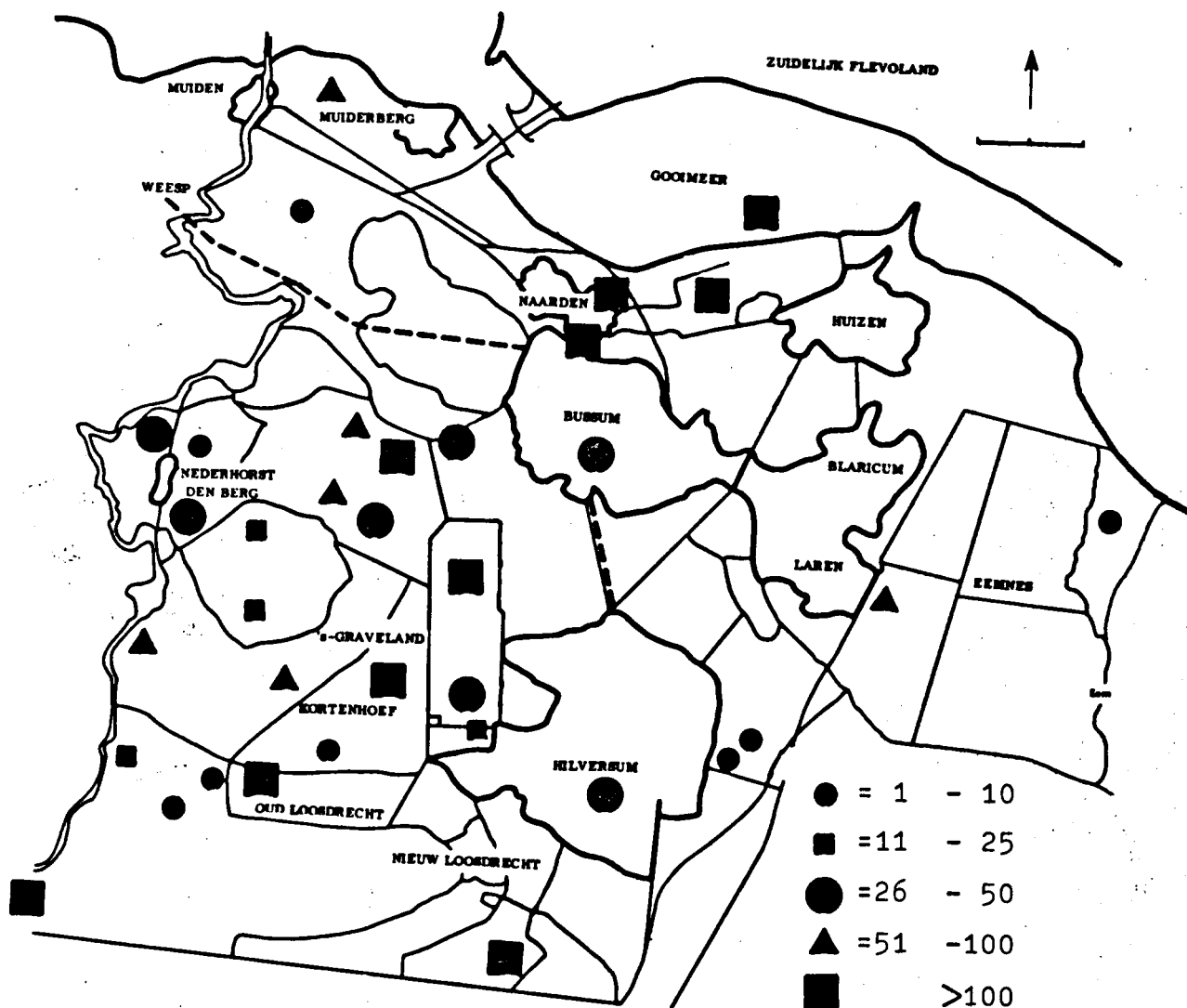
In enkele gevallen is in bovenstaand schema een eigen interpretatie weergegeven omdat sommige waarnemingen in twee of meer categorieën waren onder te brengen.

Totaal werden er dus geteld in	1977	1978
Vechtplassengebied	1396	1714
Gooi	651	818
Eempolder west	2	10
totaal	2049	2642

Hierbij moet wel opgemerkt worden dat deze aantallen per gebied niet zonder meer vergeleken mogen worden met tellingen uit voorgaande jaren. Dit, omdat we niet weten welke gebieden men toen wel of niet bij het Gooi of Vechtplassengebied telde.

Er worden nu vanaf 1972 jaarlijks Waterhoentjes geteld en uit deze gegevens blijkt dat de populatie vrij konstant is (tussen de 2000 en 3000 vogels). Aan de verslagen van 1975 en 1976 wordt nog steeds gewerkt. Het ligt in onze bedoeling om de januari-Waterhoentellingen af te ronden. In 1979 zal dan een totaal-verslag verschijnen over de tellingen van 1972 tot en met 1979. Wat we na 1979 gaan doen is nog niet helemaal duidelijk. Wel willen we proberen de ringers in het Gooi wat te stimuleren om Waterhoentjes te ringen en zo mogelijk individueel herkenbaar te maken (bv. vleugelmerken of kleurringen). Hieruit kan dan misschien wat meer informatie over de Waterhoentjes verkregen worden.

Ook is het te overwegen om de tellingen te verplaatsen naar een andere maand of wellicht eens één of twee hele winters maandelijks te tellen. Dit zal natuurlijk ook voor een groot deel van het enthousiasme van de tellers afhangen.

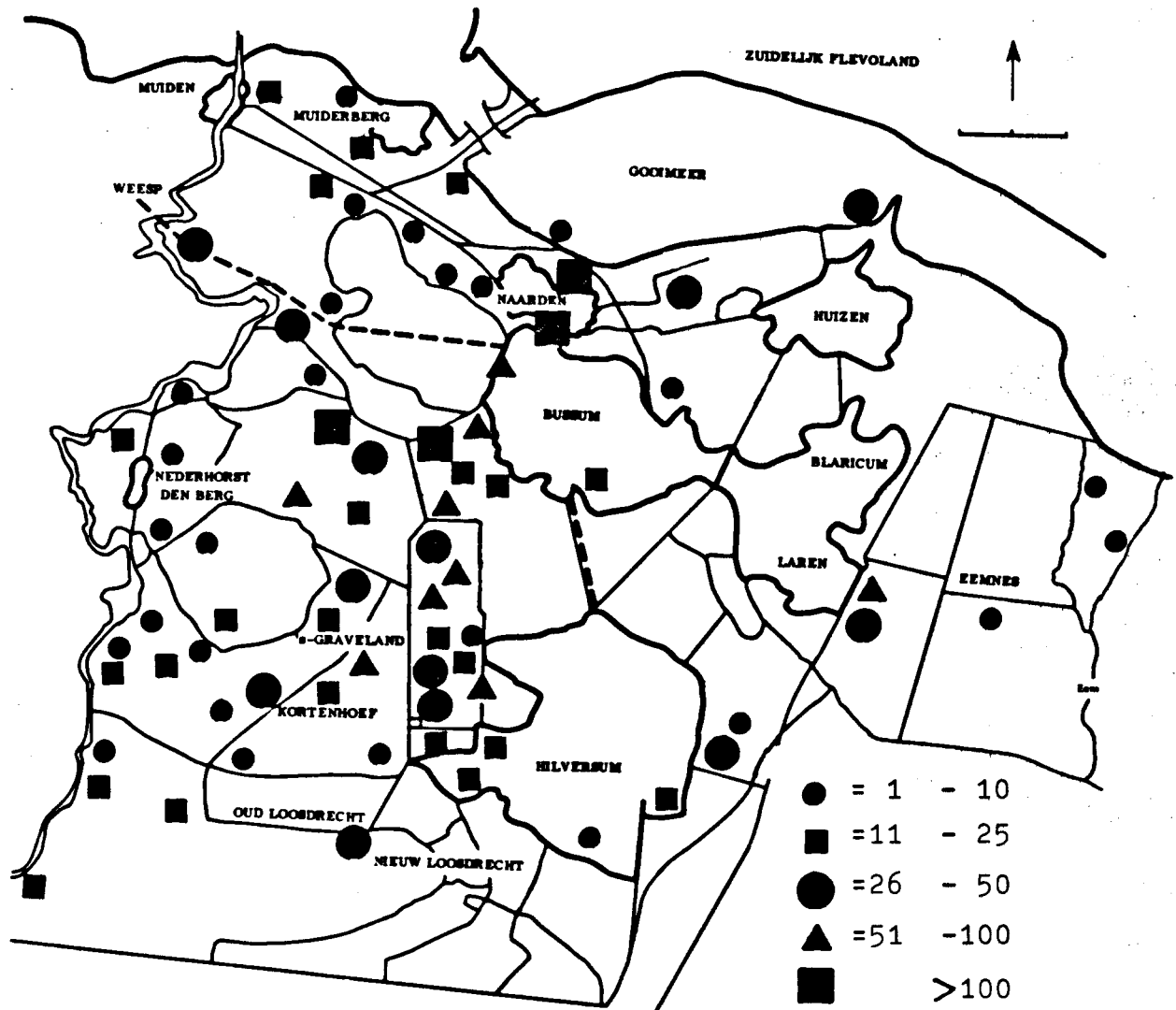

VERSPREIDING VAN HET WATERHOEN 1977 (per telgebied)

Aan de tellingen 1977 (=1) en 1978 (=2) hebben meegewerkt:

A. Bode (2), H.J. ten Brinke (2), W. Cohen (2), H. & P. Dieperink (1+2), N. Dwars (1), F. Griffioen (1+2), E. de Haan (2), A. Hartlief (2), J. Harder (1), J. & K. den Hartog (2), F. Hoes (2), G. Heise (1), W.C. v.d.Hijden (2), N.A. Klippel (2), C. Last (2), W. Loode (1), R. v.Maanen (1+2), Natuurmonumenten (P. Honig & H. Vonk Noordegraaf), R.G. Moolenbeek (2), L. Persijn (2), W. Pluister (1+2), P. v.d.Poel (1), R. v.Poelgeest (1+2), H. Pollema (1+2), L. Reddingius (1+2), F. de Roder (1), P. Schoorl (2), J.P. Seyffert (1+2), H.W. de Soete (2), A. Stoker (2), A. Vermeule (2), Y.S. Vogel (2), P. Vos (2), R. de Wijs (2).

(Onlangs kregen wij van J.W. v.Galen-Last nog een aanvulling op de telling van januari 1978. Deze gegevens (vooral van Muiden e.o.) konden helaas niet meer in dit verslag verwerkt worden.)

VERSPREIDING VAN HET WATERHOEN 1978 (per groep)

* * *
*

Allermaal fietsen om het
Naardermeer!

HET BERGSE PAD IN DE MIST - excursie 7 oktober 1978

Het is nog pikdonkere nacht als de wekker afloopt. Wat een onzinnige onderneming. Ik moet mijn warme bed snel ontvluchten, anders gaat de excursie subiet de mist in. Dat gaat ie trouwens toch, blijkt even later, als we buiten lopen. Een dichte mist zelfs. Desondanks spoeden we ons naar de afgesproken verzamelplaats. Maar als we om precies 7 uur bij de kerk in Ankeveen aankomen, blijkt de parkeerplaats ingenomen door een nog rustig slapende kermis. Dat geeft weliswaar enige onvoorziene problemen, maar die laten zich gelukkig gemakkelijker oplossen dan de mist. En dan constateren we dat we ondanks die weinig goeds belovende, nog altijd zeer dichte nevel, toch met ons vijftienen zijn, waaronder twee officiële en één onofficiële terzake kundige excursieleider. En daar gaan we dan, de mist in.

Wat het oog aanvankelijk tekort komt, wordt via het oor aardig gecompenseerd. Langs het Bergse Pad doen Winterkoning, Roodborst en zelfs nog een Tjiftjaf driftig hun best. Een Fazant roept ons enigszins spottend vanuit een hinderlaag toe. Mezen laten zich trouwens ook niet onbetuigd. En al gauw ziet één van ons een Waterral tussen de oeverbegroeiing scharrelen. Een tijdlang observeren we de plek, maar behalve af en toe wat bewegend groen, valt er verder niets meer te zien. Jammer. Maar al wandelend langs het niet eens zo erg modderige pad valt er toch nog aardig wat te herkennen in de wazige ver-ten. Zo zijn o.a. Futen, Meerkoeten, Wilde Eenden, Slobeenden en Kuifeenden toch nog redelijk goed te onderscheiden. Een goede kijker is en blijft een uitstekend hulpmiddel op het vogelpad. Maar dan zien we iets, waar we zelfs geen kijker voor nodig hebben. Diep onder de indruk volgen onze ogen de Knobbelzwanen, die vol koninklijke gratie voorbij wieken met zovende vleugslag, eerst drie, dan zes, dan nog een paar, oude en jonge vogels. Ze komen als betoverde wezens uit de nevel te voorschijn en schijnen er zich even later weer in op te lossen. We worden er stil van. Net zo stil als de natuur om ons heen. Die stilte wordt overigens telkens weer stukgeschoten door de jagers, die op dezelfde eenden enz. azen, die wij hier met zoveel aandacht gadeslaan. Vreemde wereld. Je voelt je een beetje verdrietig, maar je weet dat het erbij hoort.

Zo langzamerhand zijn we al kijkende en luisterende bij het huisje van Evert Boeve aangekomen, waar het als altijd leeft van de vogels. We horen er o.a. de Boomkruiper, maar hij laat zich niet zien. Evenmin de Cetti's Zanger die even verderop wordt gehoord, helaas maar één maal. Maar dat zijn we al van hem gewend. Desondanks is het iedere keer weer een verrassing als hij zijn uiterst korte strofe laat horen.

Wat onwennig lopen onze gelaarsde voeten nu verder over het nieuwe betonnen fietspad. Maar beton of niet, ook hier weer een verrassing. Een grote groep Staartmezen laat zich zowel horen als zien. Het wordt een complete voorstelling, waar we lange tijd naar blijven kijken. Sierlijk zijn de silhouetjes met dat lang staartje, speels de vlucht van boom naar boom. Dan zoekt het hele stel zijn heil verderop. Wij blijven nog even kijken naar het werkelijk spiegelgladde water, dat een vergelijking oproept met de naam "Spiegelpolder". Een vreemd, geheimzinnig landschap. De oevers lijken zo onbekend en dichtbij. Té dichtbij. Eén zegt: Het kán niet. Het lijkt een fata morgana.

Na de Googh, met verderop gelukkig weer ons vertrouwde modderpaadje, maar zonder bijzondere waarnemingen, dan eindelijk de Dammerkade. De verwachtingen zijn hoog gespannen. En bovendien ... de mist blijkt ineens verdwenen en een lage warme zon begroet ons. Een kikker schrikt weg voor onze voeten en plonst in het water. We gaan steeds langzamer lopen, en dat komt echt niet door het

hoge natte gras. Het is hier nu zo onbeschrijfelijk mooi! Een jonge Zwarte Stern, die nog meer bruinig dan zwart is, scheert gracieus over het water. Wat later poseert hij op een verre paal, waar hij bijna één geheel mee vormt. Ook de Buizerd die we ontdekken, zit op een paal. Een prachtig silhouet, roerloos tegen de opaalkleurige verte afstekend. Tot hij traag wegwiekt over de rietzoom, waarachter hij dan verdwijnt. We schenken onze aandacht dan maar aan de Boerenzwaluw, die zich niets van het al late jaargetijde schijnt aan te trekken. Om helemaal zeker te zijn van deze toch duidelijke waarneming, bestuderen we nog even de meegebrachte vogelboeken, wat voor ongeoefende beginners trouwens altijd een welkome hulp is. Je leert er nog beter door kijken. Dat geldt ook voor de wel erg ver weg zittende Kuifeenden. Eerst de afbeelding in het boek, dan nog eens door de kijker kijken, en dan is het duidelijk. Je ziet de witte vlekken aan de zijkant nu goed. Kuifeenden dus. Een hele troep bij elkaar. En Watersnippen, die ook al tamelijk massaal overvliegen. Knallen. Daar gaan onze snippen. Gelukkig wordt onze aandacht meteen weer gevangen door een vlucht Kieviten.

De ganzen die we menen te zien, blijken bij nadere beschouwing Aalscholvers te zijn, maar daarom is het schouwspel niet minder boeiend. En dan ontstaat er enige verwarring, want er worden twee waarnemingen tegelijk gedaan. Terwijl de ene helft van de excursionisten onverwacht een hele zwerm Sijsjes ziet, die wegvolkt uit de rijke vruchtdragende Elzen, zien de anderen iets gekks, wat bij nadere beschouwing de Nijlganzen blijken te zijn, het "kweekprodukt" van een Ankeveense boer. Toch een aardig gezicht. Maar nog is het niet op. De ene verrassing volgt op de andere. Wat te zeggen van een paartje Sperwers? Gekscherend "beloofd" door een van de excursieleiders en dan ook nog op het psychologisch meest juiste moment waar te nemen. In trage vlucht kruisen ze ons pad en laten zich in alle volmaaktheid aanschouwen. Nog zijn we ervan onder de indruk als tot besluit plotseling een Boomvalk boven de bomen verschijnt, plagerig begeleid door een kleinere vogel. Na zoveel moois willen we eigenlijk geen van allen naar huis. Maar we zijn nu al bijna vier uur in het veld en toch eigenlijk wel moe en hongerig. Vooral de trek in koffie is erg groot.

Tegelijk met het bootje van de jagers bereiken we het eind van de Dammerkade, waar de fietsen wachten. Eén van onze tochtgenoten vraagt zich af wat voor mensen jagers eigenlijk zijn. Ex-vogelaars soms, die de vogels in de lucht niet goed konden herkennen en ze toen maar naar beneden schoten om ze beter te kunnen bekijken?

Met tegenzin nemen we afscheid van elkaar en van dit zo bijzonder mooie plekje Nederland, ons voornemende om heel gauw weer terug te komen.

Co Rotermundt

EXCURSIE NAAR OOST VOORNE

Op zaterdag 23 september hielden wij een zeer geslaagde tocht naar Zeeland. De deelnemers waren zeer enthousiast en zagen vele soorten. Helaas heeft niemand een verslagje gemaakt, zodat u deze excursie niet kunt nabeleven.

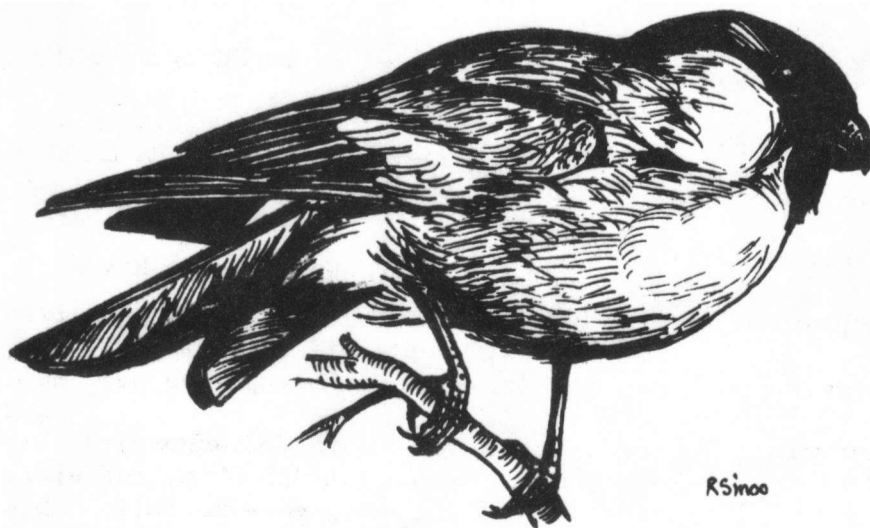
Red.

VELDWAARNEMINGEN

Samengesteld door Aart Bode

Geoorde Fuut	3 ex.	19-8	Laarder Wasmeer	P.vd.Poel
	5 ex.	19-8	Oostvaardersdijk Pl 2.0-4.8	
Dodaars	+ 35 ex.	16-9	Knardijk	P.Logtmeyer/A.Buhr
Roodhalsfuut	1 ex.	10-8	Naarderbos	Dieperink/V.Muller
	1 ex.	13-8	Knardijk	R.P.Sinoo
	1 ex.	10-9	Zd.Flevoland Recreatiestrand	Logtmeijer/Buhr/Poelstra
Grote Zilverreiger	1 ex.	10-9	Knardijk	E.Lam
Kleine Zwaan	+ 3000 ex.	10+11-10	Gooimeer Huizen-Oud-Valkeveen	idem
				fam. Rotermundt
Krooneend	29 ex.	10-8	Naarderbos	R.P.Sinoo
	2 ex.	20-8	Gooimeer bij Huizer Haven	P.v.d.Poel
Ruigpootbuizerd	1 ex.	7-10	Hilv. Meent	K.Brink
Wespendief	4 ex.	12-8	Knardijk	Logtmeijer/Buhr
	1 ex.	13-8	Knardijk	Logtmeijer/Buhr/Poelstra
	1 ex.	9-9	Ten oosten v. Landgoed De Beek	Brink
Havik	1 ex.	19-8	Laarder Wasmeer	P.v.d.Poel
Sperwer	1 ex.	30-8	Bij landgoed De Beek	K.Brink
	3 ex.	16+22-9	Idem	idem
Visarend	1 ex.	22-8	Knardijk	Logtmeijer/Velthuijsen
Blauwe Kiekendief	1 mn.	13-8	Eempolder-Noord	W.K.Kraak
Torenvalk	1 ex.	11-9	Gooiersgracht. Exemplaar dood gevonden	P.Dieperink
Boomvalk	1 ex.	19-8	Hilv. Wasmeer	P.v.d.Poel
	1 ex.	20-8	Gooimeer bij Huizer Haven	idem
	2 ex.	mei-eind aug.	Mauvezand, Laren. Broedgeval voor 3e jaar. Geen jongen waargenomen	P.Dieperink
	1 ex.	juni t/m aug.	Laren-West bij watertoren	P.Dieperink
	2 ad.)	juli-17-9	De Beek. Broedgeval met zeker één jong.	K.Brink
	1 pul)			
	1 ex.	18-9	Witte Kruisln. H'sum	P.Dieperink
	2 ex.	23-9	Gooiersgracht Laren	idem
	1 ex.	23-9	Laarder Wasmeer	A.Vermeule
	1 ex.	2-10	Westerheide bij Laren	P.Dieperink
Korhoen	1 mn.)	22-9	Westerheide H'sum	A. Vermeule
	1 vr.)			
Goudplevier	+ 100 ex.	8-9	Oostermeent bij Huizen	K.Brink
	+ 200 ex.	sept-okt	Oostermeent	P.Dieperink
Poelsnip	1 ex.	3-9	Flevopolder omg. Muiderzand	Logtmeijer/Velthuyzen
Regenwulp	2 ex.	31-8	Bij Hollandse Brug	Pluister/Rieken
Poelruiter	1 ex.	22-8	Bij Block v. Kuffeler. Vogel 50 ' zeer goed bekeken!!	Logtmeijer/Velthuijsen
Grauwe Franjepoot	1 ex.	27-8	Bij Block v. Kuffeler	Logtmeijer/Buhr
	1 ex.	28-8	Idem	Logtmeijer/Velthuijsen
	3 ex.	10-9	Idem	Erik Lam
	1 ex.	16-9	Zuid.Flevoland Pl. 20	P.Dieperink
Kleine Jager	1 ex.	3-9	Dijk Enkhuizen-Lelystad. Lag naast fietspad dood in bosje.	E.Lam/Mekel
	2 ex.	3-9	Vlogen boven IJsselmeer richting Holl. Brug dus ZW-waarts	Logtmeijer/Velthuijsen

Witvleugelstern	1 ex.	19-8	Oostvaardersdijk Pl. 15.7 door 5 vogelaars gedetermineerd, hetgeen zeer goed lukte, want hij zat slechts op 15 mtr. afstand. Logtmeijer/Buhr en 3 andere vogelaars
Reuzenstern	1 ex.	27-8	Oostvaardersdijk pl. 11.7 Logtmeijer
Bosuil	1 ex.	23-9	Hengstenberg, Holl.Rading Jonkers
Gierzwaluw	1 ex.	30-9	Loenen a/d Vecht, vloog n.z E.Lam
IJsvogel	1 ex.	10-8	Naarderbos bij ondiepe plas Sinoo
	1 ex.	20-8	Bergse Pad Ankeveen
	1 ex.	24-8	Velthuijsen/Buhr/Poelstra/Logtmeijer
Kleine Bonte Specht	1 mn.	21-8	Sloot naast Knardijk E.Lam/C.de Wit
	1 ex.	2-9	Oud-Naarden Velthuijsen/Logtmeijer
Zwarte Specht	1 mn.	29-7	Busken Huetplein H'sum J&P.Postma
Oeverzwaluw	+ 25 ex.	16-9	Zuiderheide bij Ludenschans Sinoo
			Kolonie Bijvanck. Meestal verlaten de vogels de kolonie eind aug. al P.Dieperink
Rouwkwikstaart	1 ex.	2-9	Berm Oostvaardersdijk tussen de steenblokken in gezelschap van 9 Witte Kwikstaarten E.Lam/J.Mekel
Vuurgoudhaantje	1 ex.	17-9	Schaep en Burgh.Poelstra/Logtmeijer
Bonte Vliegenvanger	1 ex.	11-9	Jagerspad Laren. P.Dieperink
Paapje	+ 10 ex.	20-8	Langs Karnemelksloot Hilv. Meent
	-		Velthuijsen/Buhr/Poelstra/Logtmeijer
	21 ex.	8-9	Eempolder-Noord Peter Vos
	+ 30 ex.	12-9	Westerheide H'sum S.H.Poelstra
Roodborsttapuit	1 pr.)	11-8	Bussumer Heide Buhr/Logtmeijer
	4 juv)		
Goudvink	1 pr.)		Landgoed "De Beek" K.Brink
	1 juv)		

Om het overzicht niet al te groot te doen worden - u had me rijkelijk van kaartjes voorzien - heb ik de waarnemingen ouder dan 3 maanden doorgezonden naar het archief. In het overzicht van De Korhaan, jaargang 12 nr. 5, waren al zeer veel waarnemingen van juni en juli verwerkt. Als u uw kaartjes zo snel mogelijk instuurt, voorkomt u dat ik dit soort ingrepen moet toepassen. Het doet een beetje pijn namelijk.

ONTVANGEN LITERATUUR

Mens en Vogel, Belgisch verbond tot bescherming van de vogels.

Dit blad behoort door zijn altijd interessante artikelen en mooie uitvoering door velen van onze leden gelezen te worden.

Jrg. 16 nr. 2 : Balans van de ramp met de Amoco Cadiz - Eén miljoen watervogels geschoten in Denemarken - Ooievaars uit de Elzas - De Ooievaar in Zwitserland.

Jrg. 16 nr. 3 : Cyprus, een waar slachtveld voor trekvogels - De dagelijkse lijdensweg van de Indische vogels - Doden voor de pret ... de everzwijnparken - Schiet fazanten voor plezierjagers - Jachtexamen in België - Het wederinvoeren van de bever in België.

De Lepelaar, nr. 57 : Biesbosch blijft boeiend - Sperweruil - De Nederlandse Kerkuilen - De economische betekenis van vogels voor de Groenlanders - Herinneringen aan "De Beer" - Het leven van de Wilde Eend.

nr. 58 : Vogels in de Europese politiek - De Spreeuw - De Zeearend - De Nachtzwaluw - De Waterral - Vogelbescherming anno 1978 - Meerkoeten en Zwanen in onze "wetlands" - Ringen van vogels.

Het Vogeljaar, jrg. 26 nr. 3 : Een nieuwe olieramp aan de kust van Bretagne - De Workumerwaard moet nu beschermd worden - Botulisme bij watervogels in Nederland in 1977 - Trekwegen van in Nederland geringde Kolganzen - Nieuwe SOVON projecten - Doortrekkende stootvogels in Turkije bedreigd.

Jrg. 26 nr. 4 : Landelijke inventarisatie van Korhoenders in 1976 en 1977 - 17e Internationale Ornithologisch Congres - De ontwikkeling van de vogelstand in een bos in Oostelijk Flevoland - Broedvogelinventarisatie met de karteringsmethode: een methodologisch onderzoek - Trekwegen van in Nederland geringe vogels, de Rietgans - Vogelwaarnemingen op West-Groenland - Hulpactie voor Wespddieven - De Noordse Nachtegaal, toekomstige broedvogel voor Nederland? - Vogels zoeken het hogerop.

De Pieper, VWG Noordhollands Noorderkwartier, jrg. 17 nr. 6/7

De achteruitgang van de Zomertaling als broedvogel in Noord-Holland Noord - Wulpentelling in Noord-Holland - Waaiersaartrietzangers op Texel.

Jrg. 17 nr. 8/9 : Verslag Goudplevierentellingen november '77 en april '78 in Noord-Holland - De IJsvogel in Noordhollands Noorderkwartier in de periode 1961-1977.

De Fitis, VWG Haarlem, jrg. 14 nr. 4 : De roofvogelstand in de AW-duinen in 1977 - Herfsttrek bij Falsterbö (Zweden) 1976 en 1977 volgens verslagen van het Vogeltrekstation Falsterbö.

Den Bosch-Rietsangher, VWG 's-Hertogenbosch en omstreken, jrg. 6 nr. 45

Bericht van een vogelvergunninghouder - De invloed van de luchtverontreiniging op de wilde flora en fauna.

Jrg. 6 nr. 46 : Voorlichtingsavond - Vogelbescherming - Veldwaarnemingen.

Jrg. 6 nr. 47 : Botulisme

Jrg. 6 nr. 48 : Excursieverslagen - Een dagje Voorne's Duin - Plantenrubriek - Een onverwachte gast: de Parelduiker.

De Tiftjaf, VWG van de ACJN, jrg. 23 nr. 2 : 11 jaar nestkastkontrolle in Duivenvoorde - Wulpenslaaptrek in de Zaanstreek in juli en augustus 1976 - De trek van roofvogels bij Schoorl, najaar 1976 - Het Steenloperonderzoek op Vlieland van 3-13 aug. 1977 - Onderzoek op een Steenloper slaapplaats op Vlieland 1973 en 1974.

Mededelingenblad KNNV-VWG, Amsterdam, jrg. 16 nr. 3 : Brief aan Min. van Landbouw, Visserij en Veeteelt over de sluiting van de jacht op de Poelsnip en de praktische uitvoering van het besluit - Fourageerspreiding van de Blauwe reigers te A'dam - Het imitatievermogen van de Gekraagde roodstaart - Waarneming van een Noordse boszanger op 4-8-78 in het Amsterdamse Bos - Broedvogelinventarisatie van "De Balkan" in het A'damse Bos in 1978 - Veldwaarnemingen.

Vanellus, Friese Vogelwacht, jrg. 31 nr. 3 : Zomer in de Camminghapolder - De invloed van wegen en boerderijen op de verspreiding van weidevogels - Reservaten - Wachtgebieden 1978.

De Wulp, VWG Den Haag, jrg. 9 nr. 3 : Over stootvogels gesproken - Twee Haagse vogelaars met een camper door N. Amerika.

De Meerkoet, VWG Wieringen, jrg. 2 nr. 1 : Inventariseren van weidevogels - Inventariseren van stootvogels en uilen - Resultaat van de waterwildtellingen.

De Kruisbek, VWG Utrecht, jrg. 21 nr. 3 : Broedvogeltelling Landgoed Vollenhove 1976 - Broedvogeltelling Kraaienbos 1978 - Het aantalsverloop bij Kuif- en Tafeleenden in de winter 1977/78 op de Maarsseveenseplas - Over uilen gesproken.

Watervogels, jrg. 3 nr. 3 : Dwergmeeuwen op het IJsselmeer in de winter - De in Nederland ruiende Grauwe Ganzen - Ganzen onder Amsterdam - Ganzen gebieden in Nederland - Hoeveel niet-geslachtsrijpe Bergeenden zijn er bij het begin van de broedtijd? - Het voorkomen van ganzen in de Tjongervallei? - Resultaten van de ganzentellingen in Nederland in de winter 1976/77.

Perketuter, NJN H'sum, jrg. 7 nr. 4 : Sterren - Libellen - Het Hol.

Jrg. 7 nr. 5 : Hoe maak ik een goed hybieten? (zeef).

Jrg. 7 nr. 8 : Paddestoelen

Te Velde, Veldbiol. werkgroep Gelderse Vallei en Eemland nr. 14 :

De Kleine zwaan en Knobbelswaan in de polders tussen Baarn en Nijkerk - De Kleine zwanen van Arkenheem - Kleine zwanen in de Eempolders

Verder liggen nog ter inzage in ons archief, Godelinde Scholengemeenschap :

Grevelingenmeer, jaaroverzicht vogeltelling 1977

Verslag Vogelstudie 1977 door 't Contactorgaan voor Vogelstudie KNNV

Drie kwartalenverslag 1 juli 1977 - 1 april 1978 van de stichting Mondiaal Alternatief.

Ontwerpnota Beheer v.d. bossen van de gemeente Hilversum i.h.b. Spanderswoud en Boekesteijn van PN Hilversum.

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Het dagelijks bestuur

Voorzitter : vakant
1e sekretaris : R.G. Moolenbeek, Arnoud Voetlaan 14, Ankeveen, tel. 035-62641
2e sekretaresse : A. van Leyden, Raboes 9, Laren N.H., tel. 02153-86091
Penningmeest. : T. Stoker, Radioweg 1, Horstermeer (ná 1 jan. 1979)
tel. 02945-1349, postgirono. VWG : 2529179

Kontaktpersonen voor de diverse subgroepen

Avifauna : A.P. Vermeule, Gr. Wichmanstr. 40, H'sum, tel. 035-857492
Eempolder : A. van Leyden
Excursies : mevr. L.J. Dwars, Prinsenstraat 15, Hilversum
Nestkasten : H.W. de Soete, G. v. Amstelstr. 410, H'sum, tel. 035-10834

Verdere kontaktadressen

Ringonderzoek : E.R. Osieck, Steffenshein 20, Laren, tel. 02153-89720
Vogelkursus : mevr. C.C.M. Last, Mr. J.C. Bührmanlaan 46, Ankeveen,
tel. 035,62099
Kontr. Vogelwet : D.G. de Witte, St. Annastr. 26, Naarden, tel. 02159-42579
Opg. excursies : C. de Rooy, Rading 80, Nw. Loosdrecht, tel. 02158-1641
A. van Leyden (beiden na 18.00 uur)
Inzenden kopij : W.E. Cohen, Bezaan 8, Huizen, tel. 02152-52128

Inzenden waarnemingskaartjes

A. Bode, Coehoornstraat 64, 1222 RV Hilversum, tel. 035-858401

Afhalen waarnemingskaartjes

Ankeveen : R.G. Moolenbeek
Bussum/Naarden : mevr. H.W. Reddingius, Gr. W. de Oudelaan 22, tel. 42508
Hilversum : A. Bode
Huizen : F. Griffioen, Omroepaan 16, tel. 52958
Laren : O. de Graaff, Steffenshein 13, tel. 83143

INHOUD

pag. 150	Naardermeer in gevaar
151-153	Programma
154-155	Mededelingen
156	Tuintoestanden
157-158	Excursieverslag Ankeveen. - Een leuke waarneming tijdens de Eempoldertelling II
159-162	Resultaten nestkasten Torenvalken en Ransuilen in de Flevopolders in 1977 en 1978
163-166	De Grote Bonte Specht - Wintervoeding
167	De Kramsvogel
168	Krantenknipsels
169-173	Het wintervoorkomen van het Waterhoentje in het Gooi, het Vechtplassengebied en de Eempolder West in 1977 en 1978
174-175	Bergse pad in de mist
176-177	Veldwaarnemingen
178-179	Ontvangen literatuur
180	Adressen en inhoud

INZENDEN KOPIE VOOR 1 JANUARI 1979